

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
HERCEGOVAČKO-NERETVANSKI KANTON / ŽUPANIJA
Zavod za javno zdravstvo Hercegovačko-neretvanskog kantona /županije
M.Tita 53, 88000 Mostar, tel: 036/551 478; fax: 036/551 477; email info@zzjz.ba

Broj: 1139/26

Datum: 08.05.2026.

Parlament Federacije Bosne i Hercegovine
Predstavnički dom
Hamdije Kreševljakovića br. 3,
71000 Sarajevo
n/r tajnika Ivan Miličević

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
PARLAMENT FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

Primljeno: <u>12-05-2026</u>			
Org. jed.	Br.	Priloga	Vrij.
<u>05/1</u>	<u>- 02-</u>	<u>249</u>	<u>/26</u>

PREDMET: Odgovor na zastupnička pitanja, veza Vaš dopis broj: 0/1-02-249/26 od 27. 04. 2026. god.

Zavod za javno zdravstvo HNK/Ž je 04. 05. 2026. godine primio zastupnička pitanja koje je uputio zastupnik u Predstavničkom domu Parlamenta FBiH Sanel Kajan, a u vezi analize vode za piće.

Zastupnička pitanja koje je postavio zastupnik Sanel Kajan:

1. *Da li nadležne institucije vrše redovne i sveobuhvatne analize vode za piće sa izvorišta: Bošnjaci, Radobolja, Studenac, Salakovac (Mostar), Blagaj (Mostar), Ljuta i Bijela (Konjic), kao i sa drugih izvorišta kojima se snabdjevaju stanovnici Hercegovačko-neretvanskog kantona?*
2. *Da li navedene analize uključuju ispitivanje prisustva: teških metala (olovo, živa, kadmij i dr.), arsen, nitrata i sulfida, pesticida, trifluorosirćetne kiseline (TFA), soli mangana, bakra i cinka?*
3. *Koliko često se vrše ovakve analize, te da li su u skladu sa važećim domaćim i evropskim standardima za kvalitet pitke vode?*
4. *Da li se provodi kontrola mikrobiološke ispravnosti vode, uključujući prisustvo fekalnog zagađenja i eventualnih utjecaja procjednih voda sa deponija otpada?*
5. *Da li su u posljednjih 5 godina zabilježena odstupanja od dozvoljenih vrijednosti i ako jesu: na kojim lokacijama, u kojem periodu, koje mjere su poduzete?*
6. *Da li su rezultati analiza javno dostupni, te na koji način građani mogu dobiti uvid u kvalitet vode koju koriste?*
7. *Postoji li koordinacija između federalnog i kantonalnog nivoa, kao i javnih vodovodnih preduzeća, u cilju sistemskog praćenja i unapređenja kvaliteta pitke vode?*
8. *S obzirom na alarmantan porast oboljelih od karcinoma u HNK, a posebno karcinoma debelog crijeva koji je postao najzastupljenije oboljenje u kantonu, da li postoje naučno utemeljene korelacije ili studije koje ispituju povezanost kvaliteta vode za piće (uključujući prisustvo fekalnog zagađenja i iscjedaka s deponija) sa situacijom u kantonu?*

Odgovor:

Zavod za javno zdravstvo HNK/Ž od polovine 2022. godine ne provodi monitoring vode za piće s izvorišta Bošnjaci, Radobolja, Studenac, Salakovac (Mostar) i Blagaj (Mostar). Razlog obustave je neispunjavanje uslova propisanih članom 9. Pravilnika o zdravstvenoj ispravnosti vode za piće („Sl. glasnik BiH“, broj: 40/10, 30/12 i 62/17), kojim je definisano da laboratorije koje provode praćenje moraju biti akreditirane prema normi BAS EN ISO/IEC 17025. Analizu vode sa ovih izvorišta provodi Zavod za javno zdravstvo FBiH.

Trenutno neispunjenje zahtjeva u pogledu akreditacije laboratorijskih metoda uzrokovano je objektivnim tehničkim, kadrovskim i materijalnim ograničenjima. To se prvenstveno odnosi na nedostatak specijalizirane laboratorijske opreme i deficit stručnog kadra neophodnog za provođenje svih zahtjeva navedenog standarda. Naglašavamo da Zavod kontinuirano poduzima systemske aktivnosti na unapređenju kapaciteta kako bi se stekli uslovi za ponovno uspostavljanje monitoringa u punom obimu.

Nezavisno od gore navedenog, Zavod vrši ispitivanje vode iz distribucione mreže izvorišta s kojih se snabdijevaju stanovnici Grada Konjica i Općine Jablanica. Analize se provode u skladu sa Aneksom II, Dio B Pravilnika, koji definiše parametre i učestalost monitoringa. U okviru parametara Grupe A redovno se prate: *Escherichia coli* (*E. coli*), koliformne bakterije, broj kolonija na 22 °C, boja, mutnoća, okus, miris, pH, električna provodljivost, Enterokoki (*Enterococcus faecalis*), broj kolonija na 36 °C, slobodni rezidualni hlor, utrošak KMnO₄ (oksidativnost), nitrati, nitriti, amonijak te hloridi.

Parametri Grupe B (svi ostali parametri definisani članom 5. Pravilnika) trebaju da se prate u skladu sa propisanim učestalošću iz Aneksa II, uz napomenu da Zavod trenutno ne raspolaže opremom za analizu svih specifičnih parametara iz ove grupe.

U pogledu systemske organizacije monitoringa, njegovo provođenje je propisano čl. 4 stav (2) važećeg Pravilnika, kojim je definisano da: *Agencija za sigurnost hrane BiH u saradnji s Ministarstvom zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske, Federalnim ministarstvom zdravstva i Odjelom za javno zdravlje Brčko Distrikta izrađuje odgovarajuće godišnje planove praćenja za sve vode za piće, na osnovu kojih nadležni inspektorati entiteta i Brčko Distrikta poduzimaju sve mjere potrebne za provedbu redovitog praćenja kakvoće vode za piće, posredstvom zavoda i instituta za javno zdravstvo entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, u skladu sa parametrima i učestalošću utvrđenim Aneksom II – Praćenje.*

U slučaju evidentiranih odstupanja od propisanih vrijednosti, postupa se striktno prema članu 10. Pravilnika koji propisuje sljedeće: „Bez obzira na uzrok odstupanja od utvrđenih parametarskih vrijednosti, nadležno tijelo osigurava zabranu ili restrikciju svake opskrbe vodom za piće koja predstavlja potencijalnu opasnost za zdravlje ljudi i poduzimanje drugih mjera nužnih za zaštitu zdravlja ljudi. U takvim slučajevima potrošači moraju biti odmah obaviješteni o tome i mora im se dati odgovarajući savjet”.

Nadležna tijela, prema članu 2. Pravilnika, su: Agencija za sigurnost hrane BiH, entitetska ministarstva zdravstva, te entitetski i inspektorat Brčko Distrikta BiH.

Pitanja informisanja javnosti i dostupnosti podataka uređena su članom 14. Pravilnika u kojem je propisano da: *“Agencija u suradnji s nadležnim tijelima poduzima potrebne mjere kako bi potrošačima osigurala primjerene i aktuelne informacije o zdravstvenoj ispravnosti vode za piće te da subjekt u poslovanju s hranom koji opskrbljuje vodom više od pet hiljada potrošača, odnosno isporučuje više od 1000 m³ vode dnevno, obvezan je sastaviti godišnji izvještaj i dostaviti ga nadležnim ministarstvima zdravlja entiteta i Brčko Distrikta do 31. marta tekuće godine.”*

U operativnom smislu, pri utvrđivanju odstupanja od propisanih vrijednosti, Zavod bez odlaganja obavještava subjekta u poslovanju s hranom (vodovod/javno komunalno preduzeće) koji opskrbljuje potrošače, a koji je potom dužan informisati stanovništvo i poduzeti predložene mjere. Istovremeno, Zavod redovno dostavlja podatke o svim provedenim analizama nadležnoj Agenciji za sigurnost hrane BiH, u skladu sa zakonskim procedurama.

Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) i istraživanjima koje provodi Međunarodna agencija za istraživanje raka (IARC), karcinom debelog crijeva (kolorektalni karcinom) je multifaktorijalno oboljenje. Najzastupljeniji faktori rizika uključuju genetičku predispoziciju, način života (ishrana bogata prerađenim mesom, nizak unos vlakana), pretilost, fizičku neaktivnost, te konzumaciju alkohola i duhana.

Trenutno na području Hercegovačko-neretvanskog kantona/županije ne postoji specifična, naučno utemeljena studija koja bi potvrdila direktnu uzročno-posljedičnu vezu između mikrobioloških parametara vode za piće (poput fekalnog zagađenja) i pojave karcinoma debelog crijeva. Fekalno zagađenje vode primarno se veže za akutne infektivne bolesti, a svako utvrđeno odstupanje od parametara definisanih Pravilnikom tretira se kao potencijalni rizik za zdravlje, pri čemu se postupa prema članu 10. istog:

„Bez obzira na uzrok odstupanja od utvrđenih parametarskih vrijednosti, nadležno tijelo osigurava zabranu ili restrikciju svake opskrbe vodom za piće koja predstavlja potencijalnu opasnost za zdravlje ljudi i poduzimanje drugih mjera nužnih za zaštitu zdravlja ljudi.“

Iako je pitanje korelacije okolišnih faktora i onkoloških oboljenja opravdano, tvrdnja o direktnoj povezanosti kvaliteta vode u kantonu sa specifičnim porastom karcinoma debelog crijeva u ovom trenutku nema naučnu potvrdu kroz lokalne epidemiološke studije. Za donošenje takvih zaključaka neophodno je provođenje višegodišnjih biomonitoring istraživanja koja bi uključila analizu kumulativnog efekta različitih polutanata iz okoliša na ljudski organizam.

Zavod ostaje na raspolaganju za stručnu saradnju sa akademskom zajednicom ukoliko se inicira izrada sveobuhvatne studije o uticaju faktora okoliša na zdravlje stanovništva HNK/Ž.

Također, za sva dodatna pitanja ostajemo na raspolaganju.

S poštovanjem,

V. d. direktora

Najla Redžović, dipl. ing. hemije